A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2013. február 21.*

„Uniós polgárság — Munkavállalók szabad mozgása — Az egyenlő bánásmód elve — Az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdése — 1612/68/EGK rendelet — A 7. cikk (2) bekezdése — 2004/38/EK irányelv — A 24. cikk (1) és (2) bekezdése — Az egyenlő bánásmód elvétől való eltérés a tanulmányi ösztöndíj vagy diákhitel formájában a tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési támogatás tekintetében — Valamely fogadó tagállamban tanuló uniós polgár — A tanulmányok megkezdését megelőzően és követően végzett keresőtevékenység — Az érdekelt személy fogadó tagállam területére való belépésének elsődleges célja — E személy munkavállalói jogállására és ösztöndíjra való jogosultságára való befolyás”

A C-46/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtte (Dánia) a Bírósághoz 2012. január 26-án érkezett, 2012. január 24-i határozatával terjesztett elő az előtte

L. N.

és

a **Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh (előadó), C. Toader és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. november 28-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a dán kormány képviseletében V. Pasternak Jørgensen és C. Thorning, meghatalmazotti minőségben,

– a norvég kormány képviseletében E. Leonhardsen, M. Emberland és B. Gabrielsen, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: dán.

– az Európai Bizottság képviseletében D. Roussanov és C. Barslev, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.) 7. cikke (1) bekezdése c) pontjának és 24. cikke (2) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 Ezt a kérelmet az L. N. és a Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte (felsőoktatási és tanulmányi támogatási hivatal; a továbbiakban: VUS) közötti jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya, hogy ez utóbbi megtagadta a felperes számára tanulmányi támogatás nyújtását.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

Az 1612/68 EGK rendelet

3 A munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.) 7. cikkének értelmében:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

[...]”

A 2004/38 irányelv

4 A 2004/38 irányelv (1), (3), (10), (20) és (21) preambulumbekezdése értelmében:

„(1) Az uniós polgárság elsődleges és egyéni jogot ruház az Unió valamennyi polgárára annak érdekében, hogy szabadon mozoghassanak és tartózkodhassanak a tagállamok területén, a Szerződésben és az alkalmazására hozott intézkedésekben megállapított korlátozásokra és feltételekre is figyelemmel.

[…]

(3) Az uniós polgárság a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállása kell, hogy legyen, mikor a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogukat gyakorolják. Ezért szükséges a külön a munkavállalókkal, az önálló vállalkozókkal, valamint a diákokkal és más inaktív személyekkel foglalkozó, meglévő közösségi jogi eszközök [helyesen: jogszabályok] egységes szerkezetbe foglalása és felülvizsgálata valamennyi uniós polgár szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának egyszerűsítése és megerősítése érdekében.

[…]

(10) A tartózkodási jogukkal élő személyek azonban nem jelenthetnek a fogadó állam szociális segítségnyújtási rendszerére indokolatlan terhet a tartózkodás egy kezdeti időszakában. Ennélfogva az uniós polgárok és családtagjaik három hónapnál hosszabb tartózkodáshoz való jogát feltételekhez kell kötni.

[…]

(20) Az állampolgárság alapján való megkülönböztetés [helyesen: hátrányos megkülönböztetés] tilalmával összhangban valamennyi uniós polgár és családtagjaik, akik ezen irányelv alapján egy tagállamban tartózkodnak, a tagállami állampolgárokkal egyenlő bánásmódot élveznek ebben a tagállamban a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken, a Szerződésben és a másodlagos jogban kifejezetten előírt különleges rendelkezésekre is figyelemmel.

(21) Annak eldöntését azonban a fogadó tagállamra kell bízni, hogy a tartózkodás első három hónapjában, vagy álláskeresők esetén hosszabb időszakban nyújt-e szociális segítséget azoknak az uniós polgároknak, akik nem munkavállalók vagy önálló vállalkozók, vagy ilyen jogállást tartanak fenn, vagy ezek családtagjai, vagy nyújt-e szociális ösztöndíjat tanulmányok folytatásához, beleértve a szakképzést, a huzamos tartózkodási jog elnyerése előtt ugyanezen személyeknek”.

5 A 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokra, akik olyan tagállamba költöznek, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai.

6 A 2004/38 irányelv 7. cikke (1) és (3) bekezdésének szövege az alábbi:

„(1) Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

a) munkavállalók vagy önálló vállalkozók a fogadó tagállamban; vagy

b) elegendő forrásokkal rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek indokolatlan terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk időtartama alatt, és a fogadó tagállamban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek; vagy

c)

– tanulmányok folytatásának fő céljából, ideértve a szakképzést is, beiratkoztak egy magán- vagy közoktatási intézménybe, amelyet a fogadó tagállam akkreditált vagy tart fenn jogszabályai vagy közigazgatási gyakorlata alapján, és

– teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek a fogadó tagállamban, és nyilatkozattal vagy választásuk szerint más, azzal egyenértékű eszközzel bizonyítják a megfelelő [helyesen: illetékes] nemzeti hatóságnál, hogy elegendő forrással rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára, ahhoz, hogy a tartózkodásuk időtartama alatt ne jelentsenek terhet a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére [...]

[…]

(3) Az (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásában az az uniós polgár, aki a továbbiakban már nem munkavállaló vagy önálló vállalkozó, megtartja munkavállaló vagy önálló vállalkozó jogállását a következő körülmények között:

[…]

d) ha szakképzésben vesz részt. Hacsak nem vált kényszerű munkanélkülivé, a munkavállalói jogállás fennmaradásának feltétele, hogy a szakképzés a korábbi alkalmazással álljon kapcsolatban.”

7 A 2004/38 irányelv „Egyenlő bánásmód” című 24. cikkének a szövege az alábbi:

„(1) A Szerződésben és a másodlagos jogban kifejezetten előírt különleges rendelkezésekre is figyelemmel, az ezen irányelv alapján a fogadó tagállam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken egyenlő bánásmód illet meg a fogadó tagállam állampolgáraival. E jog kedvezménye kiterjed azokra a családtagokra is, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és tartózkodási joggal vagy huzamos tartózkodási joggal rendelkeznek.

(2) Az első bekezdéstől eltérve, a fogadó tagállam nem köteles szociális segítségnyújtásra való jogosultságot biztosítani a tartózkodás első három hónapjában, vagy adott esetben a 14. cikk (4) bekezdésének b) pontjában előírt hosszabb időszakban, továbbá nem köteles a huzamos tartózkodási jog megszerzését megelőzően szociális segítséget [helyesen: megélhetési támogatást] nyújtani tanulmányok folytatásához, beleértve a szakképzést, amely támogatás tanulmányi ösztöndíjat vagy diákhitelt biztosít a munkavállalókon, önálló vállalkozókon, e jogállásukat megtartó személyeken és családtagjaikon kívüli személyeknek”.

A dán szabályozás

8 A diáktámogatási és –hitelrendszerről szóló, 2009. június 29-i 661. sz. egységes szerkezetbe foglalt dán törvény (Lovbekendtgørelse nr. 661 af 29. juni 2009 om statens uddannelsesstøtte) (*Folketingstidende* 2005/2006 L 95, A melléklet, 2854. o.) 2a. §-a (2) és (4) bekezdésének a szövege az alábbi:

„[…]

(2) A tanulmányokat folytató uniós polgárok és családtagjaik vagy az Európai Gazdasági Térség [EGT] államok állampolgárai és családtagjaik részére az [uniós] jog és az EGT-Megállapodás értelmében tanulmányi támogatás adható dániai és külföldi tanulmányaik tekintetében. Azok az uniós polgárok vagy az EGT-államok azon állampolgárai, akik Dániában nem minősülnek munkavállalónak vagy önálló vállalkozónak, családtagjaikkal együtt csak […] ötéves folyamatos dániai tartózkodást követően részesülhetnek tanulmányi támogatásban.

[…]

(4) Az oktatási miniszter rendelkezéseket fogadhat el a nem dán állampolgárok dániai és külföldi tanulmányi támogatásáról.”

9 A 661 sz. egységes szerkezetbe foglalt törvény 2a. §-ának (2) bekezdését az állami tanulmányi támogatásról szóló, 2009. június 8-i 455. sz. rendelet (Bekendtgørelse nr. 455 af 8. juni 2009 om statens uddannelsesstøtte) 67. §-a hajtotta végre. E 67. § szövege az alábbi:

„Az Európai Unió jogszabályai értelmében Dániában munkavállalónak vagy önálló vállalkozónak minősülő [uniós] polgár a dán állampolgárokkal azonos feltételek mellett lehet jogosult tanulmányi támogatásra dániai vagy külföldi tanulmányai tekintetében. Az [uniós] jog értelmében vett »munkavállaló« vagy »önálló vállalkozó« az az uniós polgár is, aki korábban munkavállaló vagy önálló vállalkozó volt Dániában, amennyiben tartalmi és időbeli kapcsolat áll fenn a tanulmányok és a korábbi dániai alkalmazás között, illetve az a kényszerű munkanélkülivé vált személy is, aki egészségügyi vagy munkaerő piaci strukturális okok miatt kéri átképzését olyan területen való foglalkoztatása céljából, amely nem áll anyagi vagy időbeli kapcsolatban korábbi dániai alkalmazásával”.

10 Az európai uniós jog szabályainak hatálya alatt álló, nem dán állampolgárok dániai tartózkodásáról szóló, 2011. május 12-i 474. sz. rendelet (Bekendtgørelse nr. 474 af 12. maj 2011 om ophold i Danmark for udlændinge, der er omfattet af Den Europæiske Unions regler [EU opholdsbekendtgørelsen]) 3. §-nak értelmében:

„(1) A dániai munkavállaló vagy önálló vállalkozó uniós polgárt, beleértve a szolgáltatót is, megilleti a dániai tartózkodás joga a külföldiekről szóló törvény 2. §-ának (1) bekezdése szerinti három hónapot meghaladó időtartamra.

(2) Az az uniós polgár, aki korábban az (1) bekezdés hatálya alá tartozott, de a továbbiakban már nem folytat kereső tevékenységet, megtartja munkavállaló vagy önálló vállalkozó jogállását,

1. ha az uniós polgár betegség vagy baleset következtében ideiglenesen munkaképtelenné vált;

2. ha az uniós polgár kényszerű, regisztrált munkanélkülivé vált azt követően, hogy egy évnél hosszabb ideig alkalmazásban állt, vagy önálló vállalkozó volt, és a munkaügyi hivatal nyilvántartásba vette álláskeresőként;

3. ha az uniós polgár kényszerű, regisztrált munkanélkülivé vált azt követően, hogy az egy évnél rövidebb határozott időre kötött munkaszerződése lejárt, és a munkaügyi hivatal nyilvántartásba vette álláskeresőként;

4. ha az uniós polgár az első tizenkét hónap alatt válik kényszerű, regisztrált munkanélkülivé vagy veszíti el önálló vállalkozói jogállását, és a munkaügyi hivatal nyilvántartásba vette álláskeresőként; vagy

5. ha az uniós polgár a korábbi alkalmazással kapcsolatban álló szakképzésben vesz részt, vagy kényszerű munkanélkülivé vált, és részt vesz bármilyen szakképzésben.

(3) A (2) bekezdés 3. vagy 4. pontja alá tartozó uniós polgár hat hónapon keresztül megtartja munkavállaló vagy önálló vállalkozó jogállását.

(4) A munkavállalási célból az országba beutazott uniós polgárt az országba való beutazását követő hat hónapig álláskeresőként megilleti a tartózkodás joga. Ezen időszakot követően álláskeresőként annyiban illeti meg a tartózkodási jog, amennyiben bizonyítja, hogy állást keres, és tényleges esélye van a foglalkoztatásra”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11 L. N., uniós polgár, akinek állampolgárságát a kérdést előterjesztő bíróság nem jelöli meg, 2009. június 6-án érkezett Dániába.

12 2009. június 10-én L. N számára teljes idejű munkaszerződést ajánlottak fel egy nemzetközi nagykeresekedelmi vállalatnál.

13 2009. június 29-én a regionális közigazgatási szerv a 474. sz. rendelet 3. §-a alapján nyilvántartásba vételi igazolást állított ki L. N. mint munkavállaló részére.

14 Az ügy irataiból kiderül, hogy L. N. a beiratkozási határidő letelte, azaz 2009. március 15., tehát a Dánia területére való érkezése előtt kérte felvételét a Copenhagen Business Schoolba (a továbbiakban: CBS).

15 2009. augusztus 10-én L. N. a 2009 szeptemberétől kezdődő időszakra vonatkozó tanulmányi támogatás iránti kérelmet nyújtott be.

16 2009. szeptember 10-én L. N. megkezdte tanulmányait a CBS-en. L. N ennélfogva felmondott a nagykereskedelmi vállalatnál, de ezt követően részmunkaidőben más keresőtevékenységet végzett.

17 2009. október 27-én a VUS tájékoztatta L. N-t arról, hogy tanulmányi támogatás iránti kérelmét elutasította.

18 2009. október 30-án L. N. e határozat ellen keresetet nyújtott be az Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtthez (a dán diáktámogatási és -hitelrendszer fellebbviteli bírósága), amelyben az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói” jogállására, valamint tanulmányi támogatásra való jogosultságára hivatkozott.

19 2009. december 7-én a VUS tájékoztatást kért a regionális közigazgatási szervtől arról, hogy L. N. megfelel-e azon feltételeknek, amelyek alapján ő az EUMSZ 45. cikk szerinti munkavállalónak minősülhet. 2009. december 11-i levelében e közigazgatási szerv először azt állapította meg, hogy L. N.-nek „munkavállalónak” kellett minősülnie a 2009. június 29. és szeptember 10. közötti időszakban. Ezt követően a 2010. április 12-i levelében a közigazgatási szerv a munkavállalói jogállásról hallgatói jogállásra változtatta L. N. tartózkodásának jogalapját, mivel az érdekelt Dániába érkezésének fő célja tanulmányok folytatása volt.

20 2010. szeptember 28-i levelében a VUS az továbbította az ügyet a kérdést előterjesztő bírósághoz. E levélben rámutatott, hogy az ügynek a bizonyítékok fényében történő értékelése érdekében tekintetbe kell venni azt a tényt, hogy L. N. tanulmányok folytatásának fő céljából érkezett Dániába, mivel az e tagállamba való érkezését megelőzően küldte el felvételi kérelmét a CBS-hez, valamint kevéssel Dániába érkezését követően kezdte meg tanulmányait. A VUS szerint L. N. nem teljesíthette azon feltételeket, amelyek alapján munkavállalónak minősülhetett volna.

21 2011. augusztus 31-én a kérdést előterjesztő bíróság megkereste a VUS-t, és arról kért tájékoztatást, hogy L. N. az uniós jog szerinti „munkavállaló” fogalma alá tartozik-e. E bíróság ezzel egyidőben arra is felkérte a VUS-t, hogy ugyanezen körülmények tisztázása érdekében keresse meg a regionális közigazgatási szervet. A VUS tájékoztatta arról, hogy álláspontja szerint semmi nem indokolja, hogy kételkedjenek a regionális közigazgatási szerv L. N tartózkodásának jogalapjára vonatkozó korábbi határozatában.

22 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontját és 24. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy diáknak minősülő személy akkor sem jogosult tanulmányi ösztöndíjra, ha ugyanakkor „munkavállalónak” is minősülhet. A kérdést előterjesztő bíróság

jelentőséget tulajdonít annak, hogy ezen irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja úgy határozza meg a diák fogalmát, hogy az olyan személy, aki „tanulmányok folytatásának fő céljából” beiratkozott egy magán- vagy közoktatási intézménybe.

23 Az Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtte ilyen körülmények között döntött úgy, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Úgy kell-e értelmezni az említett 2004/38 […] irányelv 24. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikke (1) bekezdésének c) pontját, hogy egy tagállam (fogadó tagállam) annak vizsgálata során, hogy valamely személy tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési támogatásra jogosult munkavállalónak minősül-e, figyelembe veheti azt a körülményt, miszerint e személy tanulmányok folytatásának fő céljából utazott be a fogadó tagállamba, amelynek eredményeképpen a fogadó tagállam nem köteles e személy részére a fent említett 24. cikk (2) bekezdése szerinti támogatást nyújtani?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

24 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikke (1) bekezdésének c) pontját akként kell-e értelmezni, hogy az olyan uniós polgártól, aki valamely fogadó tagállamban tanulmányokat folytat, és ugyanott ezzel párhuzamosan keresőtevékenységet is végez, megtagadható-e a tanulmányok folytatásához e tagállam állampolgárainak nyújtott megélhetési támogatás, amennyiben e személy az említett állam területére tanulmányok folytatásának fő céljából érkezett.

25 Mindenekelőtt rá kell mutatni, hogy az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdése a valamely tagállam állampolgárságával rendelkező minden személy számára uniós polgári jogállást biztosít.

26 A fogadó tagállamtól eltérő tagállamból érkező és tanulmányaikat az ez utóbbi tagállamban folytató diákokat is megilleti az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói” jogállás, ha rendelkeznek valamely tagállam állampolgárságával.

27 Ahogyan azt a Bíróság már több alkalommal kimondta, az uniós polgárság intézményének célja, hogy biztosítsa a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállását, lehetővé téve az azonos helyzetben lévő tagállami állampolgárok számára, hogy állampolgárságuktól függetlenül és az e tekintetben kifejezetten előírt kivételek sérelme nélkül ugyanolyan jogi bánásmódban részesüljenek azokon a területeken, amelyekre a Szerződés tárgyi hatálya kiterjed (a C-184/99. sz. Grzelczyk-ügyben 2001. szeptember 21-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-6193. o.] 31. pontja és a C-224/98. sz. D’Hoop-ügyben 2002. július 11-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-6191. o.] 28. pontja).

28 Minden uniós polgár hivatkozhat tehát az EUMSZ 18. cikkben foglalt és a Szerződés, valamint a 2004/38 irányelv 24. cikke által pontosan meghatározott, állampolgárság alapján történő hátrányos megkülönböztetés tilalmára minden olyan helyzetben, amely az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik. Ilyen helyzet többek között az EUMSZ 45. cikk által biztosított alapvető jogok, illetve az EUMSZ 21. cikk által biztosított, a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlása (lásd különösen a C-85/96. sz. Martínez Sala-ügyben 1998. május 12-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-2691. o.] 63. pontját, a C-209/03. sz. Bidar-ügyben 2005. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2119. o.] 32. és 33. pontját, valamint a C-75/11. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2012. október 4-én hozott ítélet 39. pontját).

29 A Szerződés egyik rendelkezése sem utal arra, hogy az uniós polgár diákok, mikor átköltöznek egy másik tagállamba, hogy ott folytassák tanulmányaikat, elveszítenék a Szerződés által az uniós polgárok számára biztosított jogaikat, beleértve az ezen polgároknak a fogadó tagállamban keresőtevékenység végzése során biztosított jogokat (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Grzelczyk-ügyben hozott ítélet 35. pontját és Bidar-ügyben hozott ítélet 34. pontját).

30 Ebből következik, hogy egy uniós polgár, aki valamely fogadó tagállamban folytatja tanulmányait, vagy ezen államban keresőtevékenységet végez, és az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói” jogállást élvez, hivatkozhat az EUMSZ 18. cikkben, az EUMSZ 21. cikkben és/vagy az EUMSZ 45. cikkben biztosított, a fogadó tagállam területén való szabad, az állampolgárságon alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéstől mentes mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogára.

31 A dán kormány és a norvég kormány is azt állítja mindazonáltal, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikke (1) bekezdésének c) pontját akként kell értelmezni, hogy az az uniós polgár, aki teljes időben tanulmányokat folytat valamely fogadó tagállamban, és aki e célból érkezett e tagállamba, kizárható a tanulmányok folytatásához nyújtott megélheti támogatáshoz való jogosultság alól tartózkodásának első öt éve alatt, még akkor is, ha tanulmányaival párhuzamosan részmunkaidőben keresőtevékenységet végez.

32 E vonatkozásban emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy valamely tagállam nem köteles a huzamos tartózkodási jog megszerzését megelőzően megélhetési támogatást nyújtani tanulmányok folytatásához, beleértve a szakképzést, amely támogatás tanulmányi ösztöndíjat vagy diákhitelt biztosít a munkavállalókon, önálló vállalkozókon, e jogállásukat megtartó személyeken és családtagjaikon kívüli személyeknek.

33 Mint az EUMSZ 18. cikkben előírt egyenlő bánásmód elve alóli kivételt – amely elvnek a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése csupán különös kifejeződése – e 24. cikk (2) bekezdését a Bíróság ítélkezési gyakorlatának értelmében megszorítóan és a Szerződés rendelkezéseivel – ideértve az uniós polgárságra és a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseket – összhangban kell értelmezni (lásd ebben az értelemben a C-22/08. és C-23/08. sz., Vatsouras és Koupatantze egyesített ügyekben 2009. június 4-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-4585. o.] 44. pontját, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Ausztria ügyben hozott ítélet 54. és 56. pontját).

34 A Bíróság rendelkezésére álló információk alapján az L. N. által kért támogatás tanulmányi ösztöndíj formájában nyújtott megélhetési támogatásnak minősül. E támogatás beletartozhat tehát a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében foglalt egyenlő bánásmód elve alóli eltérés körébe.

35 Mindazonáltal, amint az ezen utóbbi rendelkezés szövegéből egyértelműen kitűnik, ilyen eltérés nem érvényesíthető sem a huzamos tartózkodási jogot megszerző személyek, sem „a munkavállalók[…], önálló vállalkozók[…], e jogállásukat megtartó személyek[…] és családtagjaikon kívüli személyek[…] tekintetében”.

36 Noha kétségtelen, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja akként rendelkezik, hogy valamely uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha e rendelkezés értelmében „tanulmányok folytatásának fő céljából” beiratkozott egy „*magán- vagy közoktatási intézménybe*”, mindazonáltal ezen utóbbi pontosításból nem következik, hogy az az uniós polgár, aki teljesíti e feltételeket, e ténynél fogva automatikusan elveszítené az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói” jogállását.

37 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, valamint a Bíróság elé terjesztett észrevételekből kitűnik, hogy L. N. a fogadó tagállam területére való érkezésétől kezdve teljes időben végzett keresőtevékenységet, majd, tanulmányai megkezdésével, részmunkaidős keresőtevékenységet folytatott.

38 Az ügy irataiból kitűnik továbbá, hogy a tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési támogatást azzal az indokkal tagadták meg tőle, hogy tanulmányok folytatásának fő céljával érkezett, így dániai tartózkodásának célja az illetékes nemzeti hatóságok szerint jellegénél fogva megfosztja őt az EUMSZ 45. cikke szerinti „munkavállalói” jogállásától.

39 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a „munkavállaló” EUMSZ 45. cikk szerinti fogalma e rendelkezés értelmében önálló uniós hatállyal rendelkezik, és nem lehet megszorítóan értelmezni. (lásd ebben az értelemben főként a 66/85. sz. Lawrie-Blum-ügyben 1986. július 3-án hozott ítélet [EBHT 1996., 2121. o] 16. pontját; a 197/86. sz. Brown-ügyben 1988. június 21-én hozott ítélet [EBHT 1988., 3205. o.] 21. pontját; a C-3/90. sz. Bernini-ügyben 1992. február 26-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1071. o.] 14. pontját és a C-413/01. sz. Ninni-Orasche-ügyben 2003. november 6-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-13187. o.] 23. pontját).

40 Ezenfelül ezt a fogalmat olyan objektív kritériumok szerint kell meghatározni, amelyek – figyelembe véve az érintett személyek jogait és kötelességeit – a munkaviszonyt jellemzik. A munkaviszony lényeges jellemzője az a körülmény, hogy valamely személy meghatározott ideig, más javára és más irányítása alatt, díjazás ellenében szolgáltatást nyújt (lásd a fent hivatkozott Lawrie-Blum-ügyben hozott ítélet 17. pontját, Ninni-Orasche-ügyben hozott ítélet 24. pontját, valamint Vatsouras és Kouptantze egyesített ügyekben hozott ítélet 26. pontját).

41 Az, hogy e díjazás mértéke mérsékelt, hogy honnan származnak a juttatás anyagi eszközei, hogy milyen magas az érintett termelékenysége, vagy az a tény, hogy csak csökkentett óraszámot teljesít hetente, nem zárja ki, hogy valamely személy az EUMSZ 45. cikke szerinti „munkavállalónak” minősüljön (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Lawrie-Blum-ügyben hozott ítélet 21. pontját, a 344/87. sz. Bettray-ügyben 1989. május 31-én hozott ítélet [EBHT 1989.; 1621. o.] 15. pontját és a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 16. pontját).

42 Ahhoz, hogy „munkavállalónak” minősüljön, az érintett személynek valós és tényleges tevékenységet kell végeznie, amely nem lehet olyan egyszerű tevékenység, amely kifejezetten csekély jelentőségű és kiegészítő jellegű (lásd különösen az 53/81. sz. Levin-ügyben 1982. március 23-án hozott ítélet [EBHT 1982., 1035. o.] 17. pontját, valamint a fent hivatkozott Vatsouras és Kouptantze egyesített ügyekben hozott ítélet 26. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

43 E feltétel vizsgálatakor a kérdést előterjesztő bíróságnak objektív kritériumokon nyugvó alapokra kell helyezkednie, és átfogóan meg kell vizsgálnia az eset valamennyi olyan körülményét, amely hatást gyakorol az érintett tevékenységre és a munkaviszonyra (a fent hivatkozott Ninni-Orasche-ügyben hozott ítélet 27. pontja).

44 A munkaviszony valamennyi jellemzőjének annak vizsgálata céljából történő elemzése, hogy az L. N. által tanulmányainak megkezdését megelőzően és azt követően végzett keresőtevékenység valós és tényleges jellegű volt-e, és ennélfogva L. N. munkavállalói jogállással rendelkezett-e, a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörébe tartozik tehát. Kizárólag e bíróság rendelkezik ugyanis közvetlen ismeretekkel az alapügy tényállása, illetve az alapeljárás felperese munkaviszonyának jellezői tekintetében, ennélfogva a legalkalmasabb arra, hogy a szükséges vizsgálatokat elvégezze.

45 Mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmaz olyan információt, amely kételyeket kelthetne a tekintetben, hogy az L. N. és munkáltatói közötti munkaviszonyok a jelen ítélet 40. pontjában foglalt jellemzőkkel rendelkeztek, különösen a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak ellenőrzése, hogy az alapeljárás felperese által végzett keresőtevékenységek nem olyan egyszerű tevékenységek voltak, amelyek kifejezetten csekély jelentőségűeknek és kiegészítő jellegűeknek tekinthetők.

46 Ami a dán és a norvég kormány azon érvét illeti, miszerint az alapeljárás felperesének Dánia területére való belépésekor fennálló azon szándéka, hogy ott tanulmányokat folytasson, megfosztja őt az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói" jogállástól, elég emlékeztetni arra, hogy annak értékelése szempontjából, hogy egy adott foglalkoztatás az e rendelkezés szerinti munkavállalói jogállást biztosítja-e, az érdekeltnek a foglalkoztatás időtartamát megelőző és követő magatartására vonatkozó tényezőknek e személy munkavállalói jogállásának megállapítása tekintetében nincs jelentőségük. E tényezők nem mutatnak ugyanis semmilyen kapcsolatot a jelen ítélet 40. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat által megállapított objektív kritériumokkal (a fent hivatkozott Ninni-Orasche-ügyben hozott ítélet 28. pontja).

47 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a „munkavállaló" EUMSZ 45. cikk szerinti fogalma annak a magából a munkavállalók szabad mozgásának elvéből következő követelménynek a kifejeződése, hogy az uniós jog által e szabadság címén nyújtott előnyökre kizárólag az olyan személyek hivatkozhassanak, akik ténylegesen keresőtevékenységet végeznek, vagy az komolyan szándékukban áll. E fogalom nem jelenti azt ugyanakkor, hogy e szabadság gyakorlását azon célokhoz lehetne kötni, amelyeket valamely tagállam állampolgára követ, amikor a fogadó tagállam területére való belépés és ott-tartózkodás iránti kérelemmel él, feltéve hogy ott valós és tényleges keresőtevékenységet végez, vagy az szándékában áll. Amennyiben e feltétel teljesül, nincs jelentősége annak, hogy milyen szándékok késztethették a munkavállalót arra, hogy az érintett tagállamban munkát keressen, és e szándékokat nem kell tekintetbe venni (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Levin-ügyben hozott ítélet 21. és 22. pontját, valamint a C-109/01. sz. Akrich-ügyben 2003. szeptember 23-án hozott ítélet [EBHT 2003.; I-9607. o.] 55. pontját).

48 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság akként határozna, hogy L. N.-t az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalónak" kell tekinteni, meg kell állapítani, hogy a tanulmányok folytatásához nyújtott megélheti támogatás ezen uniós polgártól való megtagadása sérti az egyenlő bánásmódhoz való jogot, amely jog megilleti e polgárt mint munkavállalót..

49 Ugyanis az az uniós polgár, aki a munkavállalók szabad mozgásának az EUMSZ 45. cikkben biztosított jogát gyakorolta, a fogadó tagállamban, az 1612/68 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően, a hazai munkavállalókkal azonos szociális kedvezményekre jogosult..

50 Márpedig a Bíróság már kimondta, hogy a tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési támogatás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése szerinti szociális kedvezménynek minősül (lásd a 39/86. sz. Lair-ügyben 1988. június 21-én hozott ítélet [EBHT 1988., 3161. o.] 23 és 24. pontját, valamint a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 23. pontját).

51 A fentiek fényében az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontját és 24. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az olyan uniós polgártól, aki valamely fogadó tagállamban tanulmányokat folytat, és ugyanott ezzel párhuzamosan olyan valós és tényleges keresőtevékenységet végez, amely számára az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói" jogállást biztosít, nem tagadható meg a tanulmányok folytatásához e tagállam állampolgárainak nyújtott megélhetési támogatás. A kérdést előterjesztő bíróság feladata az annak értékeléséhez szükséges vizsgálatok elvégzése, hogy az alapeljárás felperese által végzett tevékenység elegendő-e számára e jogállás biztosításához. Az a körülmény, hogy az érdekelt azzal a fő szándékkal érkezett a fogadó tagállam területére, hogy ott tanulmányokat folytasson, nem releváns annak meghatározása szempontjából, hogy e személy rendelkezik-e az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói" jogállással, és ennélfogva ő, az 1612/68 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően, a fogadó tagállam állampolgáraival azonos feltételek mellett jogosult-e erre a támogatásra.

A költségekről

52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 7. cikke (1) bekezdésének c) pontját és 24. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az olyan uniós polgártól, aki valamely fogadó tagállamban tanulmányokat folytat, és ugyanott ezzel párhuzamosan olyan valós és tényleges keresőtevékenységet végez, amely számára az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói” jogállást biztosít, nem tagadható meg a tanulmányok folytatásához e tagállam állampolgárainak nyújtott megélhetési támogatás. A kérdést előterjesztő bíróság feladata az annak értékeléséhez szükséges vizsgálatok elvégzése, hogy az alapeljárás felperese által végzett tevékenység elegendő-e számára e jogállás biztosításához. Az a körülmény, hogy az érdekelt azzal a fő szándékkal érkezett a fogadó tagállam területére, hogy ott tanulmányokat folytasson, nem releváns annak meghatározása szempontjából, hogy e személy rendelkezik-e az EUMSZ 45. cikk szerinti „munkavállalói” jogállással, és ennélfogva ő, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően, a fogadó tagállam állampolgáraival azonos feltételek mellett jogosult-e erre a támogatásra.

Aláírások